

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inšerate, naročnino, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inšerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inšerati po dogovoru. Inšerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. — Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Ob petinosemdesetletnici našega cesarja.

Dunajčanje so se dne 18. avgusta l. 1830. mirno sprehajali po ulicah, ali pa so hiteli po svojih vsakdanjih opravkih. Zaspano je snivalo mesto v toplih solčnih žarkih, ki so učinkovali istotako zaspano na šetalce prestolice. Nič ni motilo enoličnosti, nič vsakdanjih navad prebivalstva. Ob periferiji mesta pa je valila Donava leno svoje valove, ki so hiteli dalje v ogrsko ravnino, med strme balkanske bregove, dokler niso dospeli na svoj cilj — v Črno morje.

Vse drugače pa je bilo zunaj na cesarskem gradu Schönbrunn. Nemirno, a brezglasno so tekali lakaji semtertja, dvorni kavalirji in dvorne dame so si šepetali na uho in raz obraze je bilo brati nestrpnost, strah, veselje. Gori v palači pa je ležala visoka gospa ter pričakovala srečnega trenutka . . .

A vsa ta slika se je hipno izpremenila. Na iskrih vrancih so jeli švigati kurirji in drdrajoče dvorne ekvipaže so dvigale oblake prahu. Zvedavo so se spogledovali Dunajčanje, v gručah so se radovedno pomenkovali in ugibali, kaj pravzaprav vse to pomenja.

Kaj kmalu pa so izvedeli veselo novice, da se je bratu cesarja Ferdinanda, Francu Karlu porodil sin, cesarski princ, kojemu so dali ime **Franc Jožef**.

Nastopili so burni časi. Notranje in zunanje homatije so ogrozile monarhijo in dovedle do tega, da je izročil cesar Ferdinand

leta 1848. 18letnemu Francu Jožefu žezlo habsburške države.

Trnjeva je bila pot, ki je bila določena osemnajstletnemu cesarju in velikanska je bila naloga, ki se mu je poverila.

Notranji in zunanji sovražniki so med seboj kar tekmovali, kako bi izpodkopali ugled in temelj monarhije. Toda oboji so se zmotili v mlademu cesarju. Krepko je držal v roki vladarsko žezlo in njegova jeklena volja je premagala vse ovire. Povsod je bil na mestu, bodisi v kronskem svetu, bodisi na bojnem polju, pogumno in neustrašeno je vodil Franc Jožef I. usodo države.

Čimbolj pa je skrbel za blagor svojih podanikov, tem neprijaznejša mu je bila usoda. Umrli mu je sin, prestolonaslednik Rudolf, kruta roka morilčeva je pretrgala nit življenja soprogi, blagi cesarici Elizabeti, in lansko leto je posegla zopet morilčeva roka po članu cesarske rodbine — po določenem prestolonasledniku in nečaku, Francu Ferdinandu.

Kar pa je sledilo temu dejanju, je gotovo najtežje, kar mora prenašati sivolasi vladar. Grabežljiva roka sovražnikova se je stegala po ozemlju naše lepe države in potreba je bilo braniti dedščino slavnih prednikov.

Diplomatičnim korakom je sledila vojna napoved in krvavečim srcem je moral blagi vladar poklicati državljane pod orožje. Saj Avstrija že od leta 1797., od onega dne, ko je prvič zadonela cesarska pesem, ni več potegnila meča v



osvojevalne namene, temveč le v svrhu varstva in obrambe svojih mej. Saj v mnogojezični Avstriji družijo vse narode ena in ista želja: želja po miru in mirnem razvoju. Dvoglavni orol naj visoko in ponosno kroži v zraku, a gleda naj le zoreča polja, rodovitne doline, cvetoča mesta in zadovoljne ljudi.

A sovražnikova pohlepnost je hotela drugače. Zanašala se je na častitljivo starost vladarjevo, računala je na mnogoličnost države ter njenih narodov in pograbila je za meč, da poskuša udeležiti svoje nakane.

V tej usodepolni uri pa se je dvignila megla in jasnost je zavladovala. Pozabljeni so bili medsebojni spori, pozabljeni narodnostni prepiri, avstrijsko ljudstvo je enodušno pograbilo za orožje. Zavedalo se je, da je le v edinosti moč in da je treba to edinstvo pod vladarjevim vodstvom porabiti v obrambo domovine.

Sledile so ure zmage pa tudi trenutki negotovosti. Nadsilni sovražnik je pritiskal od vseh strani, in treba je bilo izrednega navora, da se je

sovražni naval ustavil — da so se prodirajoče čete potisnile daleč nazaj v lastno deželo. A zopet se je pojavil trenotek, kojih obilo je že doživel naš sivolasi vladar. Računajoč z našo zaposlenostjo na severu, je odpovedal dolgoletni zaveznik zvestobo, ter nam padel z oboroženo roko v hrbet.

Saj smo tekom minolih dvajset mesecev doživeli že marsikako razočaranje in presenečenje, a v tem smo si pač vsi edini, da gre krona brezstidnosti našemu sosеду na jugozapadu. Triintriindevet let se je razvijal pod varstvom Avstrije, ko se je pa čutil dovolj močnega, je pljunil na svojo preteklost, na dano besedo in je svojemu zavezniku, svojemu zaščitniku, napovedal vojno. Tudi to bo prebolelo preizkušeno vladarjevo srce. Grenko je pač razočaranje, a tem tolažilnejša zavest, da ga ni naroda v tej mnogolični in mnogojezični monarhiji, ki bi ne občutila zahrptnega udarca in ostudnega izdajstva ravnotako globoko kot vladar sam.

Dne 18. avgusta letošnjega leta se petinosemdesetič vrača rojstni dan našega presvitlega ce-

sarja. Ni mu usojeno praznovati tega dne v mirnem času in v blaženem miru skrbeti za blaginjo svojih narodov. Cesarjeva petinosemdesetletnica se bo praznovala ob gromu topov in ob stokanju ranjencev. A vzlic temu prekipeva srce zvestih podanikov ob spominu na Onega, ki tam zgoraj na cesarskem Dunaju krvavečega srca gleda doli na bojna polja, kjer bijejo vsi narodi širne monarhije boj za obrambo domovine in v zaščito habsburške dinastije. In lahko mu je mirna zavešt: ne bo se posrečilo sovragu odtrgati niti pedi domače avstrijske grude.

Njega pa, ki v kljub vsem prizadevanjem ni mogel preprečiti gorja, naj ohrani Vsemogočni še dolgo vrsto let, do najskrajnejših mej človeškega življenja. Iz milijonov src bo dne 18. avgusta kipele iskrena prošnja proti nebu, da bi bilo usojeno blagemu vladarju, uživati še dolgo sadove trajnega miru in dovesti našo državo do končnega blagostanja v srečo in zadovoljnost vseh narodov slavne habsburške monarhije.

Novi veliki boji na Goriškem.

Brezuspešni italijanski napadi.

Dnevno se ponavljajoči napadalni poskusi in posamezni sunki Italijanov se končujejo zanje vedno z popolnim neuspehom. Kjer začne italijanska infanterija napadati, jo požene nazaj ali že ogenj naših topov, ali ako se pred tem vzdrži, jo vrže nazaj naša hrabra infanterija pod težkimi izgubami. Tudi temeljita in najmočnejša artiljerijska priprava, katere se sovražnik poslužuje, ne more na tem poteku dogodkov, ničesar izpremeniti. Tako se je izjalovilo v noči na 5. in 6. avgust več napadov, eden, izvršen iz Zagraja, drugi na podgorsko višino, kjer je polje napada pokrito z italijanskimi trupli. Istotako so bili sovražni sunki v odseku Plave in v Krnskem ozemlju brezuspešni. Neki italijanski vezni balon, ki je služil opazovanju artiljerije, je bil pri Tržiču sestreljen na tla. V Karnskih alpah so zasedle naše čete pri Monte Paralba nekaj ugodnih višinskih pozicij na italijanskem ozemlju. Na tirolski fronti je bil odbit napad nekega sovražnega bataljona na Col di Lana (Buchenstein). Ena naših patrolj je napadla v neki italijanski stranski dolini Ortlerskega ozemlja pol kompanije sovražnika in jej prizadejala izdatne izgube.

Zrakoplov „Citta di Jesi“ uničen nad Puljem, podmorski čoln „Nautilus“ pri Pelaguzu.

Eden naših podmorskih čolnov je dne 6. t. m. lanciral neki italijanski podmorski čoln, tipa Nautilus, pri Pelaguzu in ga potopil. Italijanska zračna ladja B „Citta di Jesi“ je bila o polnoči od 5. na 6. avgusta pri poskusu, leteti čez lukvo v Pulju, s šrapnelskim ognjem sestreljena na tla, predno je mogla napraviti kako škodo. Vse mošt-

vo, 3 oficirji, 1 strojnik in 2 vojaka so vjeti, zračna ladja je bila prenešena v Pulj.

Zrakoplov „Citta di Jesi“ je najmodernejši italijanski zrakoplov. Ravno takrat, ko so naši aeroplani zbili in pokončali slavno „Citta di Ferrara“ je delala „Citta di Jesi“ svoje prve poskusne polete. Opremljena z najmodernejšimi bojnimi sredstvi, je tvorila s svojim ogromnim telesom 15.000 m³ vsebine, pravi ponos italijanskega zračnega brodivja. Italijani pač niso pričakovali, da bo tako kmalu in tako neslavno sledila svoji prednici.

Italijanska mornarica ima dva podmorska čolna tipa „Nautilus“ — imenujeta se „Nautilus“ in „Nereida.“ — Zgrajena sta leta 1913. po 40 metrov dolga, ter razvijata po 16 vozlov brzine po vodi, pod vodo pa 9. Posadka šteje po 17 mož.

Italijanski podmorski čoln, ki je bil dne 5. avgusta od našega podmorskega čolna potopljen, je bil „Nereida.“ Dne 26. julija na isti način uničena torpedovka se je imenovala „V. p. m.“

Dne 29. julija je zadela v tržaškem zalivu neka ladja na eno naših min, ter je zletela v zrak; radi burnega vremena se takrat ni moglo poizvedeti, kdo je bila ta žrtev. Sedaj pa se je z vsu gotovostjo dognalo, da je bil to italijanski podmorski čoln „Nautilus“, ki se je takrat s celo posadko potopil.

Ze preje sta se potopili kot žrtvi naših min italijanska torpedovka „VI. p. n.“ in že javljena torpedovka „XVII. o. s.“ s celima svojima posadkama.

Vsi italijanski navalni brezuspešni.

Po novi silni artiljerijski pripravi je napadla italijanska infanterija zvečer dne 6. avgusta rob planote v odseku Polazzo-Vermeljan. Tudi ta napad je

bil popolnoma odbit, kakor vsi prejšnji, ki so bili naperjeni na Monte dei sei busi. Drugače so bili na Primorskem, Koroškem in Tirolskem samo artiljerijski boji. Dne 6. avgusta zvečer in ponoči dne 7. avgusta je vdrla italijanska infanterija z dvema bataljonoma čez Ferzellino dei Montego, južno-zapadno od Peja na Tirolsko. Napad, ki so ga poskusile te čete v jutranjih urah dne 7. avgusta, je preprečil že naš artiljerijski ogenj. Italijani so se hitro umaknili z živahnimi klici: „Evviva Italia!“ in „Abasso Austria!“

Dosedanje izgube italijanskega brodivja.

Enajst enot so izgubili Italijani dosedaj: torpedni rušilec „Turbine“ dne 24. maja; zračna ladja „Citta di Ferrara“ dne 1. junija; podmorski čoln „Medusa“ 12. junija; podmorski čoln „V. p. n.“ 5. julija; križarka „Amalfi“ 7. julija; križarka „Giuseppe Garibaldi“ 18. julija; podmorski čoln „Nautilus“ 29. julija; podmorski čoln „Nereide“ 5. avgusta; zračna ladja „Citta di Jesi“ 5. avgusta; torpedni čoln „VI. p. n.“, o katerem se ne ve natančno, kateri dan se je potopil. — To so pač krasni uspehi našega brodivja, katere treba vpoštevati še toliko bolj, ker Italijani niso mogli dosedaj prizadeti našemu brodivju niti najmanjše škode.

Ljut topovski ogenj na Doberdobsko planoto in pri Plaveh.

Dne 8. t. m. se je nahajal južni del Doberdobske planote mestoma pod ljutim artiljerijskim ognjem. Naše topništvo je uspešno odgovarjalo. Tudi v okolici pri Plaveh je razvijala artiljerija živahno delavnost. Poskus slabotne sovražne pehote, vdreti v našo pozicijo pri Zagori, se je ponesrečil. Ob koroški meji so izvršili manjši sovražni oddelki na več točkah brezuspešne napade. Pred našimi pozicijami na sedlu Bladen je pustil sovražnik čez 100 mrtvih. V tirolskem obmejnem

PODLISTEK.

Samozatajevanje.

Dalje.

Šupa, skedenj in hlev, vse je postalo bolnica. Na slamo, na cunje, na golo zemljo jih je bilo treba polagati, drugega poleg drugega, Nemce in Francoze, brez sovražstva. Saj niso bili družega kakor ljudje, usmiljenja vredni, bolni ljudje, katere je bilo treba rešiti življenju in onim, ki so jih ljubili.

Smrtnoizmučeni deklici z odznakom rdečega križa na rokavu, sta hodili od ranjenca do ranjenca ter tolažili in lajšali, močili posušene ustnice ter brisali grenki smrtni pot raz obrazov, skremženih od bolečin.

Ko bi le vpitja ne bilo, si misli Tita ter pritisne roki ob senc. To strašno kričanje pod zdravnikovimi noži in žagami . . . kadar jih je tresla mrzlica, da so se divje borili pod nežnimi rokami deklice. Tega ne pozabim nikdar, je nejasno čutila. Do konca življenja mi bo donelo to vpitje po ušesih.

„Usmiljenje, moj Bog! . . . Usmilite se me vendar! pomagajte mi! Ah, mon Dieu, mon Dieu, miséricorde! . . . par la grâce de Dieu, ma bonne soeur, ayez pitié de moi!“

In vedno misel: morda, morda leži tudi tvoj brat, kakor eden teh nesrečnežev z raztrganim telesom ter kliče po tebi . . .

Ne, tega ni mogla več prenašati . . .

Obrnila se je do mladega pešca, ki je ležal s prestreljeno nogo: „Oprostite mi vprašanje . . . ali mi morda lahko poveste, kje je bil polk princ Joachim v ognju . . .“

„Princ Joachim . . .“ Vojak je zmal z glavo. Saj so bili vsi kakor kolesa, valjarji in drogovni orjaškega stroja, ki drug od drugega ničesar ne vedo, dasiravno si med seboj pomagajo in se spolnjujejo. A sosed je slišal vprašanje.

„Pri Moulinettu,“ reče.

Večni Bog . . .!

Več pa tudi od tega ni bilo izvedeti.

In vedno več in več ranjencev in umirajočih . . . Zmračilo se je že, a še ni hotelo biti konca. Sestra Ulrika, ki je pomagala zdravniku pri odvzetju noge, je padla nezavestna na operacijsko mizo v strjeno in svežo kri.

Doktor Lenk je odposlal lazaretnega pomočnika na motornem kolesu — naj gleda kako se prebije — da zaprosi v St. Coeuru in Lionvillu pomoči.

Utripajočega srca je poslušala Tita. In hipno je hitela za možem.

„Fischer!“

„Tu!“

„Fischer, ako Vam bo mogoče, povprašajte na potu in v bolnicah po poročniku Meinhardt od polka princ Joachim, šesta stotnjica. Če je morda ranjen ali če je padel — ali če še živi . . . Moj brat je . . .“

„Se bo zgodilo, sestra!“

Porinil je težko, brneče kolo na cesto . . .

Kdaj se bo pač vrnil, moj Bog? In če se vrne, kako sporočilo mi bo prinesel?

Prišla je noč — noč žrtvovanih. Iz bojnega polja so se počasi zbirali nosači. Tema je končala njihovo delovanje. Saj je bilo tudi le malo še onih, ki niso bili spravljeni. A za te ni bilo več mogoče sedaj skrbeti. Treba je bilo počakati jutra.

O, nikjer pač si ne zaželejo jutra tako mrzlično, tako nestrpno kakor v lazaretu — v bolnici.

Višji štabni zdravnik si je umil roke pri vodnjaku. Top izraz mu je legel na obraz. Dihal je z odprtimi ustmi. Z roko je pil vodo ter vtaknil glavo pod žleb.

„Gospod višji štabni zdravnik, dajte si počitka,“ ga opominja sestra Tita, ki je prišla po vodo.

„Počitka! — Če se zdaj vležem, ne ostanem pred božičem. Prokleta, moj križ . . . e-e-e! Ne, otrok moj, to zabavo si bova lepo delila. Vode čez butico . . . to pomaga! Haniš pa naj skuha kave . . .“

Še pogled na mirno, čisto, zvezdnato nebo — ali prebiva tu gori med milijoni svetov pač še katera, ki prenaša toliko boli? — Še vzdih — pijoč vtretet pljuč v čistem hladnem zraku . . . in zopet nazaj v predvor pekla.

„Sestra,“ je jecljal eden, ko mu je nudila hladečo pijačo. „Ali moram umreti, sestra?“

„Ako Bog da, ne, prijatelj moj! Saj storimo vse, da Vam pomagamo!“

„A jaz nočem umreti,“ je godrnjal hripav glas nadalje, „jaz nočem — nočem umreti . . .“

Divji smeh se začuje . . . Jezus, Izveličar — ali je bila to smrt, ki se je s tako razjedajočim posmehom režala, ker je nekdo, ki je bil že njena last, izustil blazno besedo: „Jaz nočem umreti!“

Ne, mrzlica se je smejala, smejala, smejala iz ust francoskega kapitana, ki je klical že ure sem „Vive la France! Vive la France! A bas l'Allemagne! A bas les Prussiens!“

Poleg njega pa mlada kri nemškega vojaka, ki je še vedno bojeval nezaslišan boj minolega dne, škrtal z zobmi ter se polglasno mrmrajoč skušal oprostiti sovražnika.

„Grintav pes . . . ubijem te — ubijem te!“

Konec prihodnjic.

ozemlju je zavrnila neka naša patrolja na Creste Bianca (ozemlje Monte Cristalla) sovražno polkomanijo, ter ji je pri tem prizadejala znatne izgube, ne da bi bila sama izgubila le enega moža. Zapadno od Daone ob Lavanschu se je vršil v noči na 8. avgust živahen strelski boj, katerega pa se na naši strani niso udeležile nikake čete.

Bombardiranje Doberdobske planote.

Zadnje dneve so dosegle artiljeristične priprave Italijanov od Gorice do Sosljana na naše višine in ob morskem bregu očitno svoj višek. S poljskimi havbicami, težkimi možnarji in lagunskimi baterijami so obstreljevali od zgodnjega jutra do večernega mraka naše pozicije na robu Doberdobske planote in na „Monte dei sei busi“. Več nameranih zračnih napadov z ekrazitnimi bombami se je izjalovilo radi čuječnosti naših topov za obstreljevanje vodljivih zrakoplovov. Ponočni napadi Italijanov nimajo več enake moči, kakor v drugi bitki ob Soči. Utrujene kolone ne morejo dospeti do naših žičnih ovir, vduši jih že naš stranski artiljerijski ogenj. Dne 6. avgusta so opazili nad italijanskimi četami krožeči poizvedovalni letalci močno gibanje v sovražni fronti za Zagrajem in južno od Zdravščine. Privedena ojačenja so poslali v nočne napade, ali naša infanterija je ob 3. zjutraj po hudih bojih povsodi odbila sovražno premoč in prizadejala Italijanom najtežje izgube. V noči od 6. na 7. avgusta so porabili Italijani grmenje nevihte in močan dež, da bi prišli neopazeni do naših pozicij na robu Doberdoba in na „Monte dei sei busi“. Takrat je šla v boj infanterija zopet v velikih masah. Ko je neki regiment jurišal, je stal že drugi v rezervi, da stopi na mesto utrjenih borilcev. Zopet so se izjalovila vsa sovražna podjetja na železnem odporu naših čet.

Artiljerijsko in napadalno delovanje Italijanov postaja vedno živahnejše.

Artiljerijsko in napadalno delovanje Italijanov na primorski fronti je postalo zopet bolj obsežno. Ob robu Doberdobske planote so napadle močnejše sovražne sile naše pozicije vzhodno od Tržiča. Te so ostale po srditih bojih brezizjemno v naših rokah. Odbiti sovražnik je pretrpel zlasti vsled topovskega ognja z boka težke izgube. Dva napada proti onemu delu planote, ki se razprostira proti zapadu, je udušila že naša artilerija. Proti goriškemu mostišču so se poskusili Italijani pri Pevmi približati oviram. Tu smo jih pregnali z ročnimi granatami. V temi pri Zagori (jugovzhodno od Plavi) pričeti napad se je ponesrečil.

V tirolskem in koroškem obmejnem ozemlju je položaj neizpremenjen.

Vpoklici.

Uradno se razglša mobilizacija v vseh distriktih prve in druge kategorije letnika 1887 grenadirjev, letnika 1886. linijske infanterije, leta 1887. rojenih teritorialne milice, trdnjavske artilerije, leta 1876. rojenih teritorialne milice grenadirjev in berzalske infanterije. Vsi mobiliziranci morajo pod orožje dne 14. avgusta.

Pomanjkanje oficirjev v laški armadi.

Da se odpomore pomanjkanju oficirjev v italijanski armadi, je določilo vojno ministrstvo, da morejo doseči šaršo oficirja tudi taki, ki nimajo za oficirsko šaržo potrebnih šol, podvreči se morajo izpitu, Stavbni mojstri in konservatoristi morejo postati črnovojniški poročniki.

Avstrijsko-nemška-ruska vojna.

Po padcu Varšave.

Nemške čete so vzele utrdbo Zegrze.

Dne 8. avgusta: Nemška narevska skupina se bliža cesti Lomža—Ostrow—Wiszkow; na posameznih točkah se sovražnik trdovratno upira. Južno od Wiszkowa smo dospeli do Buga, zasedli smo Serock ob izlivu Buga. Pred Nowim Georgiewskom so vzele naše obkoljevalne čete utrdbo Zegrze. V Varšavi smo dospeli na vzhodni breg Visle. Vzhodno od Poniewieža so se umaknili Rusi za Jaro.

Proti zapadni fronti Kowna smo napredovali. Vjeli smo 500 Rusov in vplenili 2 strojni puški.

Armade generala von Scholza in generala von Gallwitza so po ljutih bojih zlomile sovražni odpor med Lomžo in izlivom Buga. Celokupni uspeh bojev od 4. do 6. avgusta znaša 85 častnikov in več kakor 14.200 mož vjetih, 6 topov, 8 metalcev min in 69 strojnih pušk vpljenjenih.

Čete, ki obkoljujejo Novo Georgiewsk, so predrle od severa sem do Narewa. Utrdba Dembe je osvojena. Od juga sem je dosežena Visla pri Pienkoku.

Armada nadvojvode Jožefa Ferdinanda je prekorčila dolnji Wieprz.

Zasledovanje sovražnika, ki se umika iz viselske črte se nadaljuje. Čete generala von Kövesa so osvojile prostor južnovzhodno od Zele-

chowa. Njim se priključujejo oni deli armade nadvojvode Jožefa Ferdinanda, ki so prodrli čez dolnji Wieprz. Prekorčili smo tudi koleno Wieprza pri Kocku na več točkah.

Dalje vzhodno na fronti do Buga so vzeli naši zavezniki vrsto sovražnih zadnjih pozicij.

Ob Bugu in ob Zloti Lipi je položaj neizpremenjen.

Pri Czernelici na južnem bregu Dnjestra so se polastili notranje-avstrijski in primorski vojni in domobranski polki neke mostišču podobne pozicije, kateri so znali Rusi dosedaj trdovratno braniti. Sovražnik je bežal čez reko ter je pustil v naših rokah 22 častnikov ter 2800 mož kot vjetnike, in mnogo vozov, 6 strojnih pušk ter številni vojni material.

Uničeni topovi.

„Daily Express“ javlja, da so Rusi pred odhodom iz Varšave na zapadni fronti uničili sto težkih topov, ker je bila njih odpeljava preveč težavna.

Nowo Georgiewsk je obkoljen.

Nowo Georgiewsk smo obkolili tudi na vzhodu med Narewom in Vislo.

Nasproti Varšavi smo zasedli Prago. Naše čete prodirajo dalje proti vzhodu. V Varšavi smo vjeli nekaj tisoč sovražnikov.

Sovražnika, ki se je umaknil od fronte ob Visli, zasledujemo. Avstro-ogrške in nemške bojne sile so že v vzhodni meri prekorčile veliko cesto Varšava—Lublin med železnico Ivangorod—Lukow in krajem Garwolin.

Levi breg Wieprza in desni viselski breg pri Ivangorodu sta očiščena sovražnika. Naše čete so prokorčile Wieprz proti severovzhodu in severu. Bojna polja pri Lubartowu in Smiehowu, kažejo vse znake, da je sovražnik naglo zbežal. Število sovražnikov, ki jih je vjela armada nadvojvode Jožefa Ferdinanda, se je zvišalo na 8000.

Armada generalobersta von Woyrscha je v zasledovanju prekorčila cesto Garwolin—Rycki, severovzhodno od Ivangoroda.

Levo krilo armadne skupine generala feldmaršala von Mackensena je potisnilo Ruse čez Wieprz nazaj. Sredina in desno krilo se bližata črti Ostrow—Hansk—Uhrusk na Bugu.

Nemške čete so zasedle Lomžo.

Čete armade generala von Scholza so predrle utrdbeno črto Lomže, vzele utrdbo 4 v naskoku in zavzele trdnjavo.

Od Bojanov zapadno od Broka do izliva Buga so dospole naše čete do te reke. Od 7. avgusta smo vjeli 423 častnikov 10.100 mož.

Vzhodno od Varšave je dospela armada princa Leopolda Bavarskega do blizu ceste Stanislavow—Nowo—Minsk.

Naše čete zasledujejo Ruse proti severovzhodu.

Avstro-ogrške čete, ki so prodrle čez Wieprz, so pregnale včeraj sovražnika severovzhodno od Kocka, ter so nadaljevale zasledovanje v severovzhodni smeri. Med gorenjo Tysmienico in Bugom kjer so se Rusi znova ustavili na črti Ostrow—Uhrusk, je napad zaveznikov v teku.

Rusko umikanje južno od Lomže. Bombe na Novo Georgiewsk in Brest Litowsk.

Armadna skupina generalfeldmaršala von Hindenburga.

Zapadne sunke, ki so jih izvršili Rusi zadnje dni ob cesti Riga—Mitava, smo z lahkoto zavrnil. Sicer severno od Njemena nobene izpremembe.

Vzhodno od Lomže prodirajo naše čete proti črti Bobr—Narew. Sovražnik je držal še obmostje stra.

Južno od Lomže se čela ruska fronta umika. Sovražnik ni mogel držati močno zgrajenih pozicij Czerwony Bor. Naše zasledujoče armade so prekorčile Czerwony Bor ter so prodrle vzhodno od njega. Vzeli smo železniško križišče južnovzhodno od Ostrowa.

Vzhodno od Nowega Georgiewska smo zasedli od sovražnika opuščeno utrdbo Benjaminow. Naši zrakoplovi so bombardirali trdnjavi Nowo-Georgiewsk in Brest Litowsk.

Armadna skupina generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Zavezniške čete so dospole v ostrem zasledovanju s svojim levim krilom do okolice Kaluczina. Na desnem krilu je jurišala armada generalobersta von Woyrscha danes zjutraj pozicije sovražnih zadnjih čet na obeh straneh Jerdlanke (zapadno od Lukowa). Vjela je nad 1000 sovražnikov.

Armadna skupina generalfeldmaršala von Mackensena.

Zavezniške čete napadajo sovražnikove pozicije za odsekom Bystrice, južnozpadno od Radzyna, ob Tysmienici, zapadno od Parczewa ter na črti Ostrow—Uhrusk.

Uspehi nemškega brodivja v vzhodnjem morju.

10. avgusta so napadle naše pomorske bojne sile v Vzhodnjem morju utrjene skjerenske otoke Utö, ki leže pri vходу v Alandski arhipel. S svojim ognjem so prisilile v vходу stoječe ruske bojne sile, med njimi oklopno križarko razreda Makarov, da so se umaknile, in so povzročile z več dobro namerjenimi strelji, da so umolknile sovražne baterije na obali.

Isti dan so druge nemške križarke prepodile ruske torpedne čolne, ki so se pojavili pri Zerelu v vходу v Rigaški zaliv, v tega nazaj. Na nekem sovražnem torpednem rušilcu smo opazili požar. Sovražni podmorski čolni so opetovano napadali naše ladje. Nobeden od izstreljenih torpedov, ni zadel. Naše ladje niso utrpele niti škode niti izgub.

Varšava in Ivangorod.

Dve močni trdnjavi, kakor sta ti dve, z daleč spredaj postavljeno dvojno utrjeno linijo in vmes ležečimi permanentnimi utrdbami iz zemlje, železa in betona, z neštevilnimi strelskimi jarki, zavarovanimi z žicami, minami, volčjimi jamami, opremljenimi s težkimi topovi in s strojnimi puškami, torej tako moderna trdnjava najnovejšega sloga, bi morala — tako se je mislilo — prisiliti nasprotnika, da se loti pravilnega obleganja in bi morala kljubovati celo večletnemu obleganju. A zdaj se je vse izkazalo za popolnoma nepotrebno. Nemci so Ruse kratkomalo izmanevrirali iz njihovih pozicij. Tako je strateški položaj na celem bojišču tak, kakor ga je ustvarila krepka izvedba dobrega načrta centralnih držav. Rusi so bili prisiljeni, zapustiti brez boja trdnjavo, in morajo zdaj videti, da so bile stotine milijonov, izdane za te trdnjave, proč vržene. Zgodovina Varšave in Ivangoroda pričata, da imajo v moderni vojni permanentne trdnjave razmeroma majhen pomen.

Nowo-Georgiewsk.

Nemško uradno poročilo nam javlja, da je trdnjava Nowo-Georgiewsk obkoljena in da jo torej nemške čete oblegajo. Rusi so izpraznili vse viselske utrdbe, predvsem pa Varšavo in Ivangorod, tem bolj čudno je, da niso isto napravili tudi z Novim Georgiewskom. Vojaški strokovnjaki sodijo tako-le: Rusko vrhovno armadno vodstvo se je odločilo, opustiti celo narewsko-viselsko fronto, ter se umakniti na Bug z glavnim oporiščem Brest-Litovsk. Umikanje ruskih armad pa je silno težavno, saj pritiskajo avstrijske in nemške čete s treh strani z naravnost kolosalno silo. Rusi morajo torej storiti vse, da zavlečejo prodiranje svojih neprijateljev, ter pridobijo toliko časa, da se umakne nepregledni tren ruske vojske pred samimi četami na varno ozemlje. Ruska fronta se nam predstavlja sedaj v obliki podkve, iz katere morajo ruski vojskovodje izvleči svoje čete na podkvino tetivo kot še edino prsto črto. Jasno je, da tako umikanje ne sme pričeti istočasno na celi periferiji, ker bi trčile v centru podkve naenkrat razne taktične enote skupaj in bi nastala zmešnjava, ki bi nujno povzročila katastrofo. Zato so pričeli opuščati Rusi svojo fronto kos za kosom. Najprej je tam, kjer je bil pritisk najhujši, — med Lublinom in Holmom —, kjer pa imajo ruske čete Lenczna-Savin-Opalin, torej med izlivom Bystryce v Wieprz, in Bugom, še posebni značaj osi, okoli katere se mora južni del fronte, ki poteka od zapada proti vzhodu, okreniti skoro za 90 stopinj, ako se naj umikanje brez katastrofe posreči. Za umikanje južne fronte se je pričelo ono od Ivangoroda do Varšave in nevarnega kota Varšava-Nowo-Georgiewsk-Sierock. To izbočenje fronte je moglo rusko vodstvo rešiti le na ta način, da je stopil Nowo-Georgiewsk kot trdnjava v akcijo. Le na ta način so mogli ruski strategji računati na možnost, da se jim posreči tudi umik med Varšavo in izlivom Narewa, ker bi Nowo-Georgiewsk seveda silni pritisk nemškega navala precej zadržal. V koliko se jim bo to posrečilo, bodo dogodki kmalu pokazali.

Na jugu postajajo operacije armade nadvojvode Jožefa Ferdinanda in von Mackensena ruskemu umikanju čim dalje bolj opasne, ter groze prej dospeti na Brest-Litovsk, predno se more tam zbrati gros ruske vojske. To bi bila za Ruse največja katastrofa.

Mnenje generala Marwitza.

Nemški general Marwitz je rekel dopisniku „Az Esta“: Rusi se vojskujejo na poseben način tako, da se sovražniku umaknejo iz klešč in onemogočijo kapitulacijo na odprtem polju. Toda uspeh take metode je dvojen: tudi najneumnejši vojak sprevidi, da neprestano umikanje ne pomeni zmage. Duh ruske armade je, v kolikor se more iz daljave soditi zlomljen in je ruska armada vsaj za sedaj nezmožna za veliko ofenzivo. Ruski časopisi govore, da se ponavlja napoleonska vojna. Rusi lahko obnove taktiko iz leta 1812. Mi pa najbrže ne bomo sledili Napoleonovemu vzgledu. Res je, da Rusi po svojem umikanju vse uničijo, a mi ne bomo ad infinitum prodirali v rusko carstvo. Najbrže zavzamemo in utrdimo posebne linije — toda to so vprašanja, na katera bi moglo odgovoriti samo vrhovno vodstvo.

Nemško-francosko-angleška vojna.

Boji letalcev.

Vzhodno od Ypresa se je močnim angleškim silam posrečilo zasesti zapadni del kraja Hooge.

Francoske razstreljive min v okolici pristave Beau Sejour v Champagne so bile brezuspešne.

Ko je naša artilerija dne 30. maja porušila viadukt zapadno od Dammerkircha, so premostili Francozi Largo južno Mansbacha zgradivši izogibno železnico. Pred kratkim dograjeni most je uničila naša artilerija s par strelji.

Na južnem robu Hesenskega gozda zapadno od Verduna smo sestrelili francoski privezni balon.

Dne 9. avgusta ob 11. zvečer je metal neki sovražni aviatik bombe na Cadzand na holandskem ozemlju v bližini belgijske meje. Med Bellingnom in Rennweilerjem južno od Mühlheima na Badenskem je moralo neko francosko letalo vsled ognja naših obrambnih topov pristati. Letalca in opazovalca smo vjeli. Pri Pfirtu se je neki sovražni letalec prisiljen od našega obstreljevanja umaknil na švicarsko ozemlje.

Napad nemških zrakoplovov na angleško vzhodno obal.

V noči na 10. avgust so izvršili naši mornariški zrakoplovi napade na utrjena obrežja in pristanišča angleške vzhodne obali. Navzlic močne protidelovanja so vrgli bombe na angleške vojne ladje na Temzi, na doke v Londonu, nadalje na torpedno oporišče Harwich in važne naprave ob Humbru. Mogli so opaziti dobre učinke. Zrakoplovi so se vrnili s svojega uspešnega podvzetja.

Delo nemških podmorskih čolnov.

Ritzan poroča: Po sem došli poročilih je bila torpedirana angleška pomožna križarka „India“ severno od vhoda v Westfjord. Švedski parnik „Göstaland“ je odplul z 80 možmi v Narwick, kakih 72 mož so izkrcali v Halligvaerku. Vojaške oblasti so vse potrebno ukrenile.

Potopljena „India“.

Po najnovjših poročilih so pripeljali vsega skupaj 142 mož posadke torpedirane angleške pomožne križarke „India“ v Narwick. Ob življenje je prišlo kakih 160 mož. Kapitan je med rešenci.

Turčija proti štirizvezi.

Boj za Carigrad.

V noči od 6. na 7. avgust je izkrcal sovražnik pod varstvom brodovja en del nanovo pripeljanih čet v okolici Karačalija, severno od Saroškega zaliva ostanek pa na dveh krajih, severno od Ari Burnuja. Pri Karačaliju izkrcanega sovražnika smo popolnoma pregnali. Zbežal je na ladje ter pustil kakih 20 mrtvih. Severno od Ari Burnuja izkrcane čete so dne 7. avgusta pod varstvom brodovja nekoliko napredovale. Zvečer smo s protinapadi ustavili sovražnikovo prodiranje in smo drugo jutro odbili njegove napade, pri čemur smo mu povzročili velike izgube. Par vojakov in častnikov smo vjeli.

Turška oklopnica potopljena.

Iz glavnega stana javljajo:

Sovražen podmorski čoln je potopil oklopnico „Barbe Russ“. Velik del moštva je bil rešen. Potop ladje „Barbe Russ“, ki je na sebi obžaljav, nas ne razburja preveč. Ne glede na to, da je ta izguba nastala pri razmerju ene turške ladje proti desetim sovražnim, omenjamo, da bodo ostale pomorske enote razvijale enako delovanje in da bo gorečega patriotizma navdano moštvo s svojo spretnostjo in požrtvovalnostjo znalo sovražniku prizadeti eoako škodo, kakor njega sovražniki.

* * *

Četverozveza predlaga balkansko konferenco.

Nota četverozveze opozarja, da ločijo balkanske države le mala nasprotja, ki se dajo v sedanjih izrednih časih s popustljivostjo poravnati. V ta namen predlaga četverozveza skupno konferenco balkanskih držav v Atenah, v Sofiji ali v Bukarešti. Konferenca bi lahko sklenila pogoje, pod katerimi bi balkanske države lahko ob strani četverozveze stopile v akcijo. Te konference bi lahko tudi rešile vprašanje o odstopu ozemelj. Četverozveza ponuja svojo pomoč za ta skupni cilj in prevzame slovesno obvezo, spoštovati sklepe te konference in izpolniti svoj čas zahteve balkanskega bloka.

Položaj v Romuniji.

Položaj v Romuniji je še popolnoma nejasen. Politika sedanjega ministrskega predsednika Bratiana kolisa „med entento“ in „nevtralnostjo.“ Rusofilska in italofilska agitacija postaja vedno hujša in slika položaj ruskih armad tako, kakor da bi te sploh še ne bile poražene. Na drugi

strani pa napenjajo konzervativni krogi v zadnjem trenutku še vse svoje sile, da obvarujejo Romunijo usodnih korakov. Ni izključeno, da bodo imeli uspeh in govori se že, da je stališče glavnega intervencionista v kabinetu ministra Continesca omajano, kar bi lahko povzročilo krizo celega Bratianovega ministrstva.

Vojaške priprave se nadaljujejo. Vlada je poklicala pod orožje letnike 1893 do 1903., za tri več kakor v času balkanske vojne.

Konference v Nišu.

Po demarši četverozveze se je vršilo pod predsedstvom prestolonaslednika Aleksandra veliko posvetovanje srbskih ministrov in generalov. Drugi dan je obiskal romunski poslanik min. predsednika Pasića, s katerim je dolgo konferiral. Na to sta se razgovarjala romunski in bolgarski poslanik. Te konference so v najožji zvezi s političnim položajem. Smatra se tudi, da bo vsled demarše četverozveze sklicana srbska skupština na dan 1. septembra k izrednemu zasedanju.

Dementirane vesti o nastopu Romunije.

„Berlinske Tidende“ poročajo iz Pariza, da se bo Romunija udeležila vojne, na strani entente koncem avgusta. Tukajšnji romunski generalni konzulat pa je poslal listu uradno izjavo, ki pravi, da so vse te vesti o pogodbi med Romunijo in entento v svrhu intervencije mistifikacije in torej govorice o nastopu romunske armade gole izmišljotine.

Bolgarski odgovor na predloge četverozveze.

Bolgarska vlada na najnovejše predloge četverozveze še ni odgovorila. O vsebini teh predlogov ni izvedeti ničesar, ker se je Radoslavov obvezal k najstrožji tajnosti.

Bolgarija in Turčija.

Preko Bukarešte prihajajo vedno znova (dosedaj uradno še nepotrjena poročila), da je sporazum med Bolgarijo in Turčijo že sklenjen. Danes se poroča, da plača Bolgarija za prepustitev železnice v Dedeagač kot odškodnino 85.000 infanterijskih pušk, ki jih je vplenila v balkanski vojni, ter se zaveže dobavljati Nemčiji in Avstriji dnevno 30 vagonov jajc, fižola in žita. (V tej obliki je predstoječa vest malo verjetna. Bolgarija je bila itak vedno pripravljena dobavljati živila za Nemčijo in Avstrijo, in le dejstvo, da so Srbi zaprli Donavo, Romunija pa ni pripuščala večjega bolgarskega transita, je bilo krivo, da se dobave niso vršile.)

Grška in četverozveza.

Nota četverozveze zahteva, naj Bolgarska takoj stopi v akcijo. Zato ji obeta: Izvedbo srbsko-bolgarske pogodbe iz l. 1912., to je prepustitev severne Makedonije Bolgarski, Grška pa naj prepusti Bolgarski Kovalo z ozadjem. Nota pravi, da dobi Srbija lahko na severu odškodnino, Grška pa Smyrno s primernim ozadjem. Vse te obljube naj se izpolnijo šele po vojni. Grški vladni list javlja, da bo grška vlada zahteve te note odklonila.

Zavezniki hočejo zasesti Solun.

Govori se, da nameravajo zavezniki Solun vojaško zasesti, češ, da morejo le na ta način ščititi železnico Solun—Skoplje pred atentati „avstrijskih in nemških špijonov.“

Novi ljubljanski častni meščan general pl. Borojević.

Novi ljubljanski častni meščan, slavni zapovednik primorske armade, general Svetozar Borojević de Bojna je potomec stare pravoslavne graničarske oficirske rodbine, sin onega plemena našega naroda, ki je stal stoletja na jugovzhodnem braniku monarhije, in iz katerega je izšlo veliko številno najodličnejših avstrijskih generalov in vojskovodij.

General Svetozar pl. Borojević je rojen 1. decembra 1856. v Umetiču. Zvest rodbinski tradiciji je postal oče, nadporočnik Borojević, 10letnega fantiča v vojaško višje vzgojevališče v Kamenici pri Petrovaradinu, odkoder so ga — še ne 16letnega asentirali k pešpolku nadyoj. Franca Karla. Polk je poslal nadarjenega mladeniča v kadetnico v Gradec, katero je absolviral z odličnim uspehom. 19½ leta star je bil imenovan 1. majnika 1875. za poročnika v svojem regimentu. Udeležil se je bosanske okupacije in se je pri našoku na Sarajevo tako odlikoval, da mu je cesar podelil vojaški zaslužni križ III. razreda z vojno dekoracijo. Izredne vojaške lastnosti so predestinirale mladega Borojevića za višjo častniško kariero L. 1881. je bil poklican v vojno šolo na Dunaju, odkoder je prišel h generalnemu štabu. Komaj 31 let star je bil imenovan za profesorja na Terizijanski akademiji, kjer je učil taktiko, vojno zgodovino in predaval o vojni upravi. L. 1891. do 1896. je načeloval kot major in podpolkovnik povrsti generalnim štabom 17., 19. in 27. pehotne divizije, nakar je prevzel l. 1896. bataljonsko poveljstvo pri našem domačem

kranjskem pešpolku št. 17. Starejši naši vojaki, ki so služili pod Borojevićem, se radi spominjajo svojega bivšega zapovednika, ki jim je bil strog, toda silno skrben predstojnik in ki si je pridobil posebno naklonjenost svojih fantov, ker je z njim rad in dobro govoril slovensko, oziroma hrvatsko. Kot bataljonski poveljnik je postal pl. Borojević, še ne 41 let star, polkovnik, ter je bil l. 1898. poklican kot šef generalnega štaba k 8. armadnemu zboru v Prago, kjer je ostal 6 let. 1. majnika 1904. je bil imenovan za generalnega majorja in zapovednika 14. pehotne brigade v rodnem mu Petrovaradinu. Tri leta je tamkaj poveljeval graničarskim četam, katerih ime spada med najslavnejše naše armade, l. 1907. pa ga je poklical cesar na čelo hrvatskega domobranskega distrikta v Zagreb. Tu je razvijal general Borojević, ki je bil l. 1908. povišan za podmaršala, najplodnosnejše delovanje in pod njegovim vodstvom so dosegli hrvatski domobranci, ki imajo kakor znano hrvatski poveljevalni jezik, kar najvišjo stopinjo svoje vojaške izobrazbe. Junaške hrvatske domobranske čete, ki so si stekle na bojiščih toliko lahorik so v pravem pomenu „Borojevićevci“, kajti tudi potem, ko je bil poklican fml. Borojević leta 1912. kot poveljujoči general 6. armadnega zboru v Košice, so sledili poznejši zapovedniki hrvatskega domobranstva preizkušenim tradicijam svojega prednika. Na čelu kočiskega armadnega zboru je hitel pl. Borojević, ki je bil med tem postal general pehote, tajni svetnik Nj. V. in imetnik pešpolka št. 51, na bojišče. Njegove strateške sposobnosti so ga skoraj postavile med našimi vojskovodji na odlično mesto in že 2. septembra 1914. mu je izročil cesar zapovedništvo naše III. armade. V živem spominu vseh so slavna dela Borojevićevih čet v strašnih karpatskih bojih, junaška obramba in poznejša sijajna ofenziva tega vojskovodje, kateremu bo zgodovina prisodila ime „branitelja Karpatov“. Ko je bilo treba izbrati našim južnim armadam ob izbruhu vojne z Italijo zapovednike, je postavil cesar na čelo one armade, ki je prevzela težavno in veliko nalogo braniti naše primorske dežele, generala Svetozarja pl. Borojevića. Čete so pozdravile to imenovanje z velikim veseljem, saj je general Borojević eden izmed onih, ki vživajo med vojaštvom brezpogojno vdanost in zaupanje. Potek dosedanjih bojov na Goriškem je pokazal, da bo zgodovina počastila ime Borojević še z drugim priimkom zmagovitega branitelja slovensko-hrvatskih dežel proti njihovemu najhujšemu sovragu. Cesar je počastil svojega tako odličnega vojskovodjo že z največjimi odlikovanji: general Borojević ima veliki križ Leopoldovega reda, red Železne krone I. razreda, vojaški zaslužni križ I. in III. razreda, vojaško zaslužno kolajno, zaslužno zvezdo „Rdečega križa“ — vse z vojno dekoracijo. Nemški cesar pa mu je podelil železni križ I. in II. razreda.

Poročen je general pl. Borojević od 11. septembra 1899. z Leontino pl. Rosner ter ima sedaj 14letnega sina Friderika.

Med častnimi meščani ljubljanskimi je general Borojević četrti vojskovodja. Pred njim je izkazalo mesto isto čast slavnemu maršalu Radecckemu, admiralu Tegetthofu in osvojitelju Bosne generalu Filipoviću.

DNEVNE VESTI.

Cesarjev rojstni dan, 18. t. m. se bo letos širom Avstrije praznoval na posebno slovesen način. Kranjsko meščanstvo bo v proslavo petinosemdesetletnice ljubljene vladarja razobesilo zastave in na predvečer razsvetlilo poslopja.

Cesar je sprejel v ponedeljek hrvatskega bana barona Skerleca v posebni avdienci.

Prestolonaslednik v Budimpešti. V soboto sta prispela prestolonaslednik nadvojvoda Karl Franc Jožef in njegova soproga nadvojvodinja Zita v Budimpešto, kjer ostaneta osem dni. Prebivalstvo ogrskega glavnega mesta je sprejelo cesarska gosta z velikim navdušenjem.

Bivši minister Prášek se je priglasi, kakor poroča „Venkov“, prostovoljno k vojakom. Prášek bi bil moral kot nekdanji desetnik pod orožje, toda cesar ga je iz posebne milosti povišal za poročnika, ter ga prideli v službovanje v vojnemu ministrstvu.

Umirovljen je bivši avstrijski poslanik v Belgradu in dosednji zastopnik zunanjega ministrstva pri našem vrhovnem armadnem vodstvu, general Vladimir baron Giessel von Giesslingen. Cesar mu je izrekel svojo pohvalo, ter ga imenoval za tajnega svetnika.

Proslava cesarjevega rojstnega dne. Na dan 18. avgusta t. l. se bo cesarjeva 85letnica po celi Avstro-Ogrski posebno slovesno obhajala. „Rdeči križ“ v Kranju sklenil je se teh slovesnosti udeležiti s tem, da v znak hvaležnosti in patrijotičnega čustvovanja pogosti vse v kranjski vojaški bolnici se nahajajoče ranjence s cigaretami, smotkami, pivom, vinom in dobrim pečivom in z drugimi primernimi darili. Ker pa z ozirom na veliko število ranjencev (500) nedostaja sredstev, obrača se „Rdeči križ“ potom okrajnega glavarstva na županstva, da kolikor mogoče denarja ali pa omenjenih natu-

ralnih predmetov naberejo zlasti pri premožnejših slojih prebivalstva in jih čimpreje semkaj pošljejo. Nadalje se naznanja, da je c. kr. deželno predsedstvo z odlokom z dne 24. julija 1915 št. 5776/Mob prosilo, naj bi se akcija zaradi nabiranja darov za c. kr. vojni oskrbninski urad nadaljevala, zlasti ko so vsa darila iz naših krajev namenjena vojakom borečim se proti verolomnemu Lahu. Vsa darila bodisi v denarju, bodisi v naturalijah nasloviti je izključno le na „nabiralnico daril pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica 20, ali pa na okrajno glavarstvo. Pošiljatve na posamezne v vojni se nahajajoče vojake so izključene. Zlasti je veliko pomanjkanje perila in bi bilo želeto, da se naše ženstvo poprime zopet izdelovanja perila, nogavic, krp, rut, jopičev itd. za naše junake, ki tako sijajno zadržujejo perfidnemu sosedu vpad v našo domovino. Pa tudi vsak drug dar bo dobrodošel. Naj zlasti kmetovalec majhen del svojega pridelka žrtvuje na oltar domoljubja in kakor je to storil lansko leto, tudi letos pripelje krompir, fižol, sajje itd. v prid ranjencem in vrlim vojakom. Naj se gg. župani in drugi občinski funkcionarji osebno postavijo na čelo tej akciji in naj si pridobe sopomoč naših spoštovanih in požrtvovalnih dam in vrlega ženstva sploh, prečastite duhovščine ter pridnega učiteljstva, in prepričan sem, da bo kranjski okraj zopet letos kar se tiče požrtvovalnosti, nadkriljeval vse druge. Opozarja se na tukajšnji oklic z dne 22. maja 1915 št. 11.475.

Odlikovanje. Cesar je odlikoval zapovednika našega podmorska čolna linijskega ladijskega poročnika Rudolfa Singule, ki je potopil italijansko križarko „Amalfi“ z vitežkim križem Leopoldovega reda z vojno dekoracijo.

Odlikovanje po smrti. Kadetni aspirant 87. pešpolka, abiturijent Janko Triller iz Škofje Loke, ki je padel junaške smrti dne 8. junija 1915 pri Kolomeji, je bil sedaj odlikovan že po smrti s srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda.

Odlikovanje. C. kr. rezervni praporščak g. Ferko Polak, sin tukajšnjega g. župana je odlikovan s srebrno hrabrostno kolajno II. razreda.

Ministrski ukaz glede sprejemanja dijakov v srednje šole. Naučno ministrstvo je deželnim šolskim oblastem poslalo ukaz, naj deluje na to, da ne bo preveč mladine sililo v srednje šole.

General pl. Auffenberg oproščen. Dne 2. in 3. avgusta se je vršila pred divizij. sodiščem na Dunaju glavna razprava proti generalu infanterije, Moricu vitezu pl. Auffenbergu. Obtožen pa je bil, da je v jeseni leta 1912. za zasedanja delegacij v Budimpešti sporočil na Dunaju stanujočemu vpojojenemu polkovniku, Henriku vitezu plem. Schwarzu, tajne dispozicije o vojaških defenzivnih odredbah monarhije. To da je storil radi tega, da bi Schwarzu materialno pomagal, in na ta način, da mu je dne 18. novembra 1912 poslal zaprto karto, v kateri mu je sporočil, da bo skoro gotovo prišlo do delne mobilizacije na severu. Dne 21. novembra 1912 mu je pa brzojavno sporočil imena poveljnikov 1., 10. in 11. kora in pa od vojnega ministrstva isti dan z najvišjim dovoljenjem sklenjeno zvišanje mirovnega stanja pri četah in zavodih omenjenih korov. S tem, da je zagrešil zločin kršenja službenih predpisov v splošnem po § 272 a) voj. kaz. reda. Sodišče je generala Auffenberga pravokrepno oprostilo.

Deželne admirala Antona Hausa ustanove za c. in kr. mornariško akademijo. Deželni odbor je v svoji seji dne 9. t. m. soglasno sklenil, da je ustanoviti v proslavo rojstvenega dne Nj. Veličanstva cesarja pet deželnih ustanov po 1600 kron za c. in kr. mornariško akademijo na Reki. V znak hvaležnosti za junaške čine naše vojne mornarice, so bodo te ustanove imenovale po odličnem poveljniku admiralu Hausu, ki je, kakor znano, naš ožji rojak, ako v to privoli. Pravico do teh ustanov bodo imeli predvsem tisti deželani, ki ne morejo biti deležni državnih in drugih ustanov. Ustanove se bodo oddale že za šolsko leto 1915/16.

Nove krone. Dne 15. avgusta bodo pričeli izdajati nove enokronske novce. Nove krone bodo imele na zadnji strani letnico 1914—15, ki bo obdana z lavorjevim vencem. Dosedanje krone bodo veljale le še do 15. novembra, nakar bodo vredne le toliko, kolikor je vredno srebro.

Kranjska občina si namerava — kakor poroča včerajšnji „Gorenjec“ — z ozirom na draginjo pomagati s svojo mesnico. V teh resnih in težkih časih je ob pomanjkanju dobrih, dobrodošel za razvedrilo tudi — slab dovtip!

Naši vojni vjetniki v Srbiji. Mednarodna komisija sestojeca iz bukareškega ameriškega poslanika Vopičke, španskega vojaškega atašeja Sole in švicarskega sanitetnega stotnika dr. Bilanda, je štiri tedne pregledovala skoro vse kraje, kjer se nahajajo naši vjetniki v Srbiji. Na podlagi njene poročila se da konstatirati razveseljivo dejstvo, da so se razmere naših vjetnikov glede oskrbe, postopanja z njim in zdravstvenega stanja izdatno izboljšale, ako ravno še niso nastopile povsodi take razmere, kakršne želimo našim vjetnikom.

Pošiljanja vojakom na bojna polja. Zadnjič smo prinesli na tem mestu seznam onih vojnopoštinskih uradov, na katere je dovoljeno pošiljati bla-

govne vzorce, namenjene našim vrlim junakom na bojnih poljih. Zadnji čas se je pošiljanje imenovanih pošiljatev raztegnilo tudi na vojnopoštne urade št. 207, 8 in 150. Toliko p. t. občinstvu v blagohotno naznanilo in obvestilo.

Razpošiljanje blaga. Ker se mora z ozirom na pomanjkanje pokritih voz tudi tako blago v nepokrite vozove nakladati, ki se vsled premočitve lahko deloma ali popolnoma pokvari oziroma poškoduje, se razpošiljatelji v lastnem interesu opozarjajo, da postopajo pri uporabi plaht jako pazljivo, osobito pa da gledajo na to, da ne bodo plahte ležale vodoravno ali celo udrto, da se v udrtino ne nabira deževnica, katera pride še celo pri novih, posebno pa pri že obrabljenih plahтах v notranjost voza in končno na blago.

Razpisana ustanova. Razpisano je 2. mesto ustanove Jakoba Gorupa viteza Slavinskega v znesku 1000 kron za absolvente trgovskih šol in trgovskih akademij, ki hočejo svoje študije nadaljevati v inozemstvu. Prošnje je vložiti pri deželni vladi v Ljubljani do 10. oktobra.

Zopetna draginjska podpora deželnim uslužbencem. Deželni odbor je sklenil, da se ima izplačati vsem deželnim uradnikom in uslužbencem zopetna draginjska podpora v isti izmeri kot marca meseca 1915. — Tudi uslužbenci deželnih užitinskih uradov dobe enkratno draginjsko podporo od 40—60 kron in poleg tega za vsakega nepreiskrbljenega otroka izpod 18 let po 10 kron.

Posplošenje učiteljske draginjske doklade. Kakor znano je bil draginjske doklade v izmeri 10—25 odstotkov temeljne plače doslej deležen le del ljudskošolskega učiteljstva. Sedaj je pa deželni odbor priznal to draginjsko doklado v izmeri 25 odstotkov vsemu dejansko službujočemu učiteljstvu, brez vsake izjeme, in sicer že od 1. avgusta 1915 vnaprej.

Sladkor. Kranjska deželna vlada je danes razglasila ukaz o najvišjih cenah za potrošni sladkor v prometu na debelo in na drobno. Cene so določene po konsumnih postajah. V nadrobni prodaji se sme zahtevati največ 7 vinarjev pri kilogramu več, kakor je določeno za veletrgovine.

Pridelek krompirja. Kakor moremo že zdaj presoditi, bo letina krompirja izborna. Ne glede na to, da se je letos mnogo več krompirja nasadilo, nego druga leta, marveč tudi sicer bo letina bogata. Posledica tega bo pač, da bo cena krompirju letos tako nizka, kot že dolgo ne.

Za črnovojnike. Črnovojniki, ki so dne 16. avgusta vpoklicani, se opozarjajo, da se imajo pravočasno zglasti v vojašnici, ker je vsakršna zamuda kazniva. Kdor zamudi več kakor 8 dni, je kriv zločina in se kaznuje z ječo od 6 mesecev do dveh let. Manjše zamude pa se kaznujejo z zaporom od enega do treh mesecev. Željam, da bi se prideli h kakemu posebnemu krdelu, je mogoče le tedaj ugoditi, če se črnovojnik točno in pravočasno predstavi, oziroma zglasti.

Ogrski trgovci s prašiči hočejo bojkotirati dunajski trg. Kakor poročajo iz Budimpešte, se je društvo ogrskih trgovcev s prašiči posvetovalo o dogodkih na poslednjem dunajskem semnju, ter sklenilo, prositi ogrskega ministrskega predsednika, naj vzame v zaščito ogrski prašičji trg in naj se, če ni drugače pomoči, napravi nova tržna centrala v mejah dežele, da se na ta način popolnoma bojkotira dunajski trg.

Razglas. Zaznalo se je, da kupujejo vzlic ces. naredbi z dne 21. junija 1915 št. 167, drž. zak., ki prepoveduje odprodajo žita, še vedno nekateri žito od kmetov. Zlasti kupujejo pivovarne ječmena. Opozarja se zategadel, da je vsaka taka sklenjena kupna pogodba neveljavna in se bo poleg tega proti krivcu po obstoječih določilih najstrožje postopalo (glej tuk. razglas z dne 15. julija t. l. št. 14810.) V občinah Cerklje, Mavčiče, Predoslje, Naklo, Smednik, Senčur se ukazuje posestnikom svoje stare zaloge žita (pšenice, rži in ječmena) v teku treh dni naznaniti županstvu. Neopazovanje te narredbe se bo strogo kaznovalo.

Razglas. Od raznih predmetov, ki so obležali na bojiščih in od onih predmetov, ki jih je imelo izven vojašnice nastanjeno moštvo, katero se je vrnilo, (ranjeno) z bojnega polja, se je izgubilo mnogo kosov vojaških oblek in druge opreme na ta način, da se jih je zavleklo v ozemlju zadaj za bojnim poljem. Taki obležali predmeti so se našli tudi po kolodvorih in železniških vozovih. Ker ima civilno prebivalstvo, kakor kaže izkušnja veliko nagnenje nakupovati take stvari za spomin, se mora v varstvo interesov vojaškega erarja paziti na to, da se taka zloraba prepreči, kakor tudi na to, da se ti predmeti za čete, ki odhajajo na bojišče zbirajo in se jim dajo na razpolago. Tem povodom se opozarja na to, da se mora predmete, spadajoče k vojaški opravi kakor obleko, opremo, odeje, daljnogleda, kolesa, orodje, posode, konjsko opremo, sedla, puške, samokrese in pištole, sablje, municijo in ovoje od topniških izstrelkov itd. nemudoma oddati na najbližnjo vojaško poveljstvo ali najbližnjo upravno oblastvo (občinski urad, c. kr. okrajno glavarstvo, c. kr. policijsko ravnateljstvo) ali pa na najbližnjo orožniško postajo. Osebe, ki bi take predmete našle in jih oblastvu ne izročile, zakrivate po vrednosti, najdenega predmeta prestopke po § 461. kaz. zako-

nika ali pa celo zločin po § 201 lit. c. kazenskega zakonika in bodo primerno kaznovane. Občinski uradi morajo najdene predmete, ki so še jim izročili, takoj oddati najbližnjemu vojaškemu poveljstvu in proti osebam, ki bi se proti temu razglasu pregrešile, prijavit kazensko ovadbo.

Prepoved nabiranja mravljinih jajec. Gozdna mravlja spada med one koristne zuželke, ki pokončujejo škodljive žužke, posebno pa smrekovega prelca. Poslednjega poznajo posebno dobro v severnih delih naše države, kjer je mnogokrat nastopil v velikih množinah in opustošil razsežne gozde. Na Kranjskem sicer že več let ni opaziti velike kvare po škodljivih zužkah, vendar je lahko mogoče, da se škodljivci, bodisi v obliki jajčeca, ličinke ali gosenice, bube, hrošča ali metulja zaneso z železniškimi vagoni. Pri današnjih razmerah pa bi bilo preganjanje teh škodljivcev jako težavno, ako ne sploh onemogočeno. Ker je dognano, da nam gozdna mravlja pomaga preganjati žužke, je bila izdana leta 1891. oblastna prepoved nabiranja mravljinih jajčec, ki so jih ponekod v velikih množinah nabirali in pošiljali trgovcem. Dotična prepoved je še vedno v veljavi in zato ob tej priliki opozarjamo nabiralce kakor tudi trgovce.

ZADNJE VESTI.

Bari porušen. — Novi junaški čini našega brodojva.

Dne 11. avgusta zjutraj so obstreljevale naše ladje italijansko obrežno železnico od Molfette do Senno San Giorgio. V Molfetti so bile štiri tovarne in dva viadukta cestne železnice močno obstreljevani. — Neki viadukt se je podrl. Neka tovarna je začela goreti. V San Spirito je zgorel do tal kolodvor in razna skladišča. V Bari so obstreljevali grad, semafor, železnico in pet tovaren, iz med katerih je ena zgorela. Ves Bari je zavil v prah in oblake dima. Med prebivalstvom vlada panika. Italijanski topovi srednjega kalibra so naperili svoj ogenj brezuspešno na naše razdejalce. Tudi napad nekega sovražnega podmorskega čolna se je izjalovil. Železniški viadukt Senno San Giorgio je poškodoval naš ogenj. Naše ladje so se vrnile vse popolnoma nepoškodovane. Od sovražnih pomorskih bojnih sil, razen omenjenega podmorskega čolna pred Bari, ni bilo ničesar videti.

Odbiti napadi na Doberdobsko planoto in pri Zagori.

Na primorski fronti je bil odbit v pretekli noči večji sovražni napad na eksponirani del Doberdobske planote in dva sunka pri Zagori, pred katerima se je izvršila čez dan ljuta artiljerijska priprava, po velikih izgubah Italijanov. Pred goriškim mostiščem vlada mir. Na drugih frontah trajajo dalje artiljerijski boji in praske.

* * *

Ruski poraz med Tysmienico in Bugom.

Severno od spodnjega Wieprza zasledujoče avstro-ogrskе sile so zavzele Lukow in prekoračile Bystrico, zapadno od Radzyna. Med Tysmienico in Bugom so zavezniški Ruse na več mestih odbili. Sovražnik je izpraznil bojno polje in se umaknil. Drugače je položaj neizpremenjen.

Wizna, Zamborowo osvojena, Lukow zaseden. — Ruske fronta med Bugom in Parczewom na umiku.

Južno od Njemena so čete armade von Eichhorna krvavo odbile napad, izvršen z znatnimi silami ob odseku Dvine. Sovražnik je pustil 700 vjetnikov v naših rokah.

Armada generala von Scholza je vzela območje Wizna ter je vrgla južno od Njemena sovražnika čez reko Gaz. Od 8. avgusta je vjela ta armada 4950 mož, med njimi 11 častnikov, ter vplenila 12 strojnih pušk.

Armada generala von Gallwitza je vzela v naskoku Zamborowo ter je prodrla dalje južno med neprestanimi boji čez Andrzejow v vzhodni smeri.

Armadna skupina generala feldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Med mnogimi boji s sovražnimi zadnjimi voji se je zasledovanje nadaljevalo. Odsek Muchawke je prekoračen. Lukow zaseden.

Armadna skupina generala feldmaršala von Mackensena.

Ker so zavezniške čete na več točkah vdrle v trdovratno branjene sovražne pozicije, se Rusi na celi fronti med Bugom in Parczewom umikajo.

Velika množina novih

koles (becikelnov)

prve vrste, in tudi že rabljenih, se po zelo nizki cení prodajo. **Kranj, Stara pošta.**

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

7 52-14

Spominjajte se vsi „Rdečega križa“.



Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trbovelski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko budjeviško pivo. Lep senčnat vrt.

5 52-33

! Poletje!

Najstarejša

trgovina

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

2 52-33

priporoča za

svojo bogato zalogo

modnega blaga, sukna za ženske obleke, kambrika, levantina in batista za bluze in obleke, ševijotov, kamgarnov in lodnov, šifona, bele kotenine in platna za rjuhe, cvilha za žimnice, satenastih in pisanih posteljnih odev, kakor tudi vsega drugega **manufakturnega blaga**. Volneni robci, pleti, najnovejših vzorcev in najboljše kakovosti. Srajce, jopice in hlače moške.

Svilnati robci najnovejših uzorcev.

! Poletje!

1 12-27

Najbolj varno naložen denar v vsem političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje) nad 378.000 kron!

Hranilnica posoja na zemljišča po 5¹/₂% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1914. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 337 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam nad 4 milijone kron.

4¹/₂ 0/0

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev, ter župnišča cerkveni denar.

Ta najstarejši in največji denarni zavod na celem Gorenjskem **uraduje**

v Kranju na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in vsak tržni dan tudi od 2. do 4. ure popoldne.